

Bo'lajak saylovlar va unda yoshlarning o'rni

Muxarram Sattarova Abduzzaqovna

Maqsudova Gulbahor Abdujabbarovna

Toshkent shahar yuridik texnikumi

“Mutaxassislik fanlari” kafedrası o‘qituvchilari

Annotatsiya: Maqolada davlat organlarini shakllantirishning muhim mexanizmlaridan biri bo‘lgan saylovlar va ularda yoshlar ishtiroki, shuningdek, yosh avlodning siyosiy ongini yuksaltirish, ularning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirishda saylov institutining o‘rni va ahamiyati masalalari o‘rganilgan va ushbu jarayonning ijtimoiy ahamiyati tadqiq qilingan. Shuningdek, saylov va boshqa ijtimoiy-siyosiy jarayonlarda yoshlarning siyosiy xulq-atvorini shakllantiradigan holatlar, volontyorlik institutiga doir qarashlar o‘rin olgan.

Kalit so'zlar: saylovlar, yoshlar, ijtimoiy faollik, siyosiy bilimlar, volontyorlik, xulq-atvor, davlat institutlari, parlament, Prezidentlik institutiga saylov, yoshlar siyosati.

Saylov - mamlakatning siyosiy-ijtimoiy hayotidagi eng muhim siyosiy jarayonlardan biri. Har bir saylovchining ovozi zahirida mamlakatning ertasi, avlodlar kelajagi va fuqarolarning ijtimoiy-siyosiy haq-huquqlari mujassam. Har bir millatning, mamlakatning ertasi, kelajak taqdiri yosh avlodning qo'lida ekanligi sir emas. Shu sababli, yoshlarning siyosiy ijtimoiy faolligi davlat ahamiyatiga molik masalalardandir. Mamlakatimizda so'nggi yillarda yoshlar siyosatiga e'tibor sezilarli darajada kuchaydi. 2016 yilning 14 sentabrida "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi qonun yangi tahrirda qabul qilingan edi. Ushbu

qonun yillar davomida mavhum bo'lib kelgan huquqiy tushunchalarga aniqlik kiritish bilan birga, yoshlarga oid davlat siyosatini yangi bosqichga ko'tarishda muhim omil bo'lmoqda.

Ma'lumki, bugungi kunda yoshlar ijtimoiy jihatdan ham turlicha qarashlarga, turlicha dunyoqarashga, ijtimoiy maqomga ega qatlam (ishchi, tadbirkor, hunarmand, talaba, shaharlik, qishloqlik, tijoratchi, boy oilaga mansub, o'rta yoki kambag'alroq oilaga mansub va xokazo....) sifatida o'zlarining qatlamlashgan manfaatlariga ega. Shu nuqtai-nazardan siyosiy liderlar yoki deputatlikka nomzodlar ularga alohida ahamiyat qaratadi. Chunki, yoshlar juda katta siyosiy-ijtimoiy kuch sifatida qatlam sifatida siyosiy jarayonlar rivojiga va taqdiriga juda katta ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, aynan yoshlar, katta yoshlilarga nisbatan mamlakatdagi siyosiy vaziyatga va o'zgarishlarga boshqacha munosabatda bo'ladi, boshqacha ta'sir ko'rsatadi va bu holat ilmiy isbotlangan¹.

Aynan ushbu holat mavzuning naqadar dolzarbligini anglatishi bilan bir qatorda, mamlakatning kelajagi bevosita zamonaviy fikrlaydigan, innovatsion va kreativ qarashlarga ega bo'lgan, vatanparvar, jonkuyar va fidoyi yoshlarga bog'liq ekanligini, ularning bilimliligi, tarbiyaliligi, ertangi kunning egasi ekanligi bilan bog'liq mas'uliyatli ola bilishiga ko'p narsa bog'liq. Bugun biz kuzatayotgan holat, ya'ni dunyodagi demografik inqirozning tobora chuqurlashib borayotganligi sharoitida O'zbekistonda aholining soni ortib borayotganligi va yangi taraqqiyparvar kuchlarni yetishtirishga bo'lgan talabning ortib borishidir.

Muhokama va natijalar. Yoshlarni qo'llab-quvvatlash tizmini yanada takomillashtirish, ularning bandligiga ko'maklashish, tadbirkorlik g'oya va tashabbuslarini rag'batlantirish, ular munosib daromad olishi uchun qo'shimcha sharoitlar yaratish, bu borada olib borilayotgan ishlarni yangi bosqichga olib chiqish, shuningdek, 2022 — 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasidagi maqsadlarning ijrosini ta'minlash maqsadidagi ushbu hujjat mamlakatimizda yosh avlodga ko'rsatilayotgan g'amxo'rlikning amaldagi yana bir yorqin ifodasidir. Bugungi kunda davlatimiz oldida

turgan eng muhim va muqaddas vazifalardan biri -bu oldinda turgan O'zbekiston Respublikasi Prezidentligi uchun bo'lib o'tadigan saylovlarda aholining faol ishtirokini ta'minlash hisoblanadi. Zero, aholi, ayniqsa, yoshlarni saylov jarayonidagi faolligini oshirish, deputatlikka nomzodini ilgari surish bo'yicha bilim va ko'nikmalarini mustahkamlash bilan bog'liq O'zbekiston Respublikasining saylov qonunchiligidagi mavjud holatlarni tushuntirish ushbu vazifalarning mantiqiy davomi hisoblanadi. Saylov qonunchiligini yoshlarga tushuntirish, ularga aynan istiqboli bilan bog'liq siyosiy jarayonlarning mohiyatini anglashlariga ko'maklashish - bu xalqaro tajriba bo'lib, butun dunyo mamlakatlarida ushbu masalaga o'ta jiddiy va strategik ahamiyat qaratilishi ham bejiz emas.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti o'z rahbarligining ilk kunlardayoq ta'kidlaganlaridek, "Biz yoshlarga doir davlat siyosatini hech og'ishmasdan, qat'iyat bilan davom ettiramiz. Nafaqat davom ettiramiz, balki bu siyosatni eng ustuvor vazifamiz sifatida bugun zamon talab qilayotgan yuksak darajaga ko'taramiz. Yoshlarimizning mustaqil fikrlaydigan, yuksak intellektual va ma'naviy sal ohiyatga ega bo'lib, dunyo miqyosida o'z tengdoshlariga hech qaysi sohada bo'sh kelmaydigan insonlar bo'lib kamol topishi, baxtli bo'lishi uchun davlatimiz va jamiyatimizning bor kuch va imkoniyatlarini safarbar etamiz" - deya ta'kidlaganidek, bugun O'zbekiston yoshlarga yuksak siyosiy pozitsiyani shakllantirish va qaror toptirish eng muhim vazifalar qatoriga chiqmoqda.

Ma'lumki, saylovlar - davlat hokimiyati organlarining davriylik prinsipiga binoan almashib turishiga, ularni xalq va jamiyat oldida hisobdorlik asosida ishlash tartib-taomillariga rioya qilishga muttasil undab, hatto majburlab turadigan yagona mexanizmdir. Gap ana shu mexanizmdan, imkoniyatdan samarali foydalanishda. Bu esa saylovchilarning huquqiy ongi, bilim va madaniyatining nechog'lik yuksakligiga, yoshlardagi xalq va Vatan taqdiriga daxldorlik tuyg'usining barqarorligiga ham bog'liq. Chunki, "Ovoz berish fuqarolik ishtirokining fundamental aktlaridan bo'lib, uning vositasida yoshlar

demokratiyaga o'z hissasini qo'shadilar. Gurchi, bu jarayon yoshlarni siyosiy-ijtimoiy voqeliklarga jalb qilishning shakllaridan biri hisoblansada, u yoshlarga o'z ovozlari, pozitsiyalarini eshittirishga imkon beradi, jamiyatdagi muammolarini yechish uchun e'tiborni qaratish omili bo'ladi, hamda ishtirokning boshqa shakllari uchun boshlang'ich asos bo'la oladi"

Bunday vazifalarning bir qancha strategik yo'nalishlari va metodlari bo'lib, ular ichida Saylov qonunchiligi targ'iboti va yoshlar vakillari o'rtasidagi o'tkaziladigan ochiq muloqotlar alohida ajralib turadi. Chunki, aynan shunday uslublarning keng qo'llanilishi yoshlarda avvalo, faol fuqarolik pozitsiyani shakllantiradi va Konstitutsiyaviy huquqlarini anglab yetishlariga zamin bo'ladi. Eng asosiysi, davlat organlarining turli bo'g'inlariga, jumladan parlament va uning mahalliy kengashlari, mamlakat Prezidentligiga bo'ladigan saylovlarning mohiyati, darajasi, texnologiyalari, usullari va ushba yaxlit tizimning turli institutsional holatlari haqida bilim olishlarining asosi ham ular orasida o'tkaziladigan ma'rifiy o'quvlar, treninglar va uchrashuvlar ekanligini unutmasligimiz kerak.

XULOSA. Bu borada esa yoshlarning siyosiy faolligini oshiradigan, ularning siyosiy tafakkurini yanada yuksaltiradigan, ushbu jarayon yoshlarning doimiy ravishda zaruriy huquqiy-siyosiy bilimlar bilan qurollanishlari, ularning jamiyatimizning ijtimoiy-siyosiy hayotida faol ishtirok etishlari, mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy-huquqiy sohalardagi keng qamrovli islohotlarning samarasi va ta'sirchanligining oshishiga xizmat qiladi

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Бондарь Н.Н. Молодежь и выборы. ОБЩЕСТВО И ПРАВО 2011 № 4 (36). С 91.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28.01.2022 yildagi "2022 — 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/5841063#5843878>
3. Mirziyoyev, Shavkat Miromonovich. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutq /SH.M. Mirziyoyev. - Toshkent : O'zbekiston, 2017. - 56 b.
4. Broadening Youth Voting. <https://circle.tufts.edu/our-research/broadening-youth-voting>
5. Young people and the vote. <https://education.aec.gov.au/democracy-rules/files/dm-topic-5.pdf>.
6. Black R. Active citizenship and the 'making' of active citizens in Australian schools. In: Peterson A, Tudball L, editors. Civics and citizenship education in Australia: challenges, practices and international perspectives. London: Bloomsbury Academic; 2017.
7. Collin P. Young citizens and political participation in a digital society: addressing the democratic disconnect. Cambridge: Palgrave Macmillan; 2015. S 44.